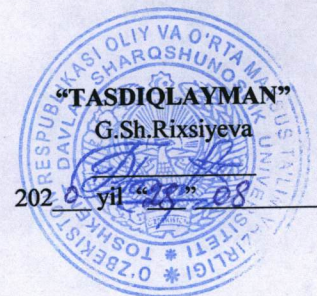

	6. Русча синхрон таржима терминларининг ўзбекча изохли лугати (Тузувчилар: Х.Х.Ҳамидов, Ш.А.Ҳасанова). – Т., 2020. – 184 б. G'afurov I. Tarjimashunoslik mutaxassisligiga kirish. – Т., 2008.–117 б. 7. Ширяев А.Ф. Синхронный перевод: деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода. – М.: Воениздат, 1979. – 183 с. Axborot manbalari 8. http://www.ziyo-net.uz 9. http://www.natlib.uz 10. http://www.bookfi.com
7.	Fan dasturi Oliy va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2020 yil "29" 08 dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil "29" 08 dagi 452 - sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: PhD. X.X.Hamidov – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrası mudiri, dotsent PhD. D.Mubarakova – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrası o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: PhD. N.Xodjayeva. – Toshkent davlat sharqshunoslik instituti "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrası o'qituvchisi. F.f.n. E.F.Ochilov – O'zR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti katta ilmiy xodimi.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

2020 yil "29" 08

"KELISHILDI"
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi

2020 yil "29" 08

Ro'yxatga olindi: № BD-5A120202
2020 yil "29" 08

SINXRON VA KETMA-KET TARJIMA AMALIYOTI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	120000 – Gumanitar fanlar
Mutaxassislik:	5A120202 – Sinxron tarjima (sharq tillari bo'yicha)

Toshkent – 2020

	Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrant-talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrant-talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: Tarjima turlarining o'ziga xos xususiyatlari va ularni qo'llanish ko'lamini haqida tasavvurga ega bilishi va ulardan foydalana olishi; Tarjima ishini to'g'ri tashkil qila olish; Tarjima metodlarini o'quv jarayonida tadbiq eta olish; Olingan nazariy bilimlarni asarlar tarjimasida qo'llay olish; Tarjimada til vositalarini ongli ravishda tanlash; Leksik, semantik, frazeologik uslubiy matnlarni o'ziga xosliklarini ona tili va chet tillarida inobatga olish malakasini egallashga imkon yaratishni bilishi va ulardan foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. Chernov G.V. Sinxron tarjima nazariyasi va amaliyoti (rus tilidan X.Hamidov tarjima qilib nashrga tayyorlagan) (o'quv qo'llanma). –T.: ToshDShI, 2019. – 112 b. 2. Gillies A. Conference interpreting. A student's practice book. – London: Routledge, 2013. – 285 p. 3. Hamidov X., Ismatullayeva N. Sinxron tarjima (o'quv qo'llanma). – Toshkent: ToshDShI, 2020. Qo'shimcha adabiyotlar: 4. Mirziyoyev Sh. "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". – Toshkent: O'zbekiston, 2017. –56 b. 5. Mirziyoyev Sh. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz". –Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 56 b.

(Handwritten signature)

2. Nyurnberg sud jarayonidagi sinxron va ketma-ket tarjima
3. Tarjima kompetensiyasida konferensiya tarjimoni ega bo'lishi zarur bo'lgan sifatlar
4. Tarjimonning notiq nutqi jarayonida orientir olishi masalasi
5. Sinxron va ketma-ket tarjimada tarjimon xatti-harakatlarining xususiyatlari
6. Tarjimon faoliyatini yagona jarayonga birlashtiruvchi aloqalar
7. Sinxron tarjimon faoliyatining temporal tavsifi
8. Asliyat matnida orientir olish, tarjimonlik yechimlarini izlash va faoliyatni amalga oshirish jarayonlarining tezkorligi
9. Tarjimonlik harakatlari, faza va tashkiliy qismlarining temporal tavsifi
10. Tarjimon nutqi tempining notiq nutqi tempiga bog'liqligi
11. Sinxron va ketma-ket tarjimada kommunikativ vaziyat
12. Sinxron va ketma-ket tarjima sistemasidan foydalanish hamda matn bilan ishlash xususiyatlari
13. Sinxron va ketma-ket tarjimada semantik model masalasi
14. Sinxron tarjimonlarning leksik va sintaktik ekvivalentlar borasidagi bilimlarini mustahkamlash masalalari
15. Sinxron va ketma-ket tarjimada trasformasiya hodisasi va gap bo'laklarining mos tushishi
16. Sinxron va ketma-ket tarjimada shtamlarning o'rni va ularning sinxron tarjimonga ko'magi
17. Sinxron va ketma-ket tarjimaning asosiy cheklangan jihatlari
18. Sinxron va ketma-ket tarjimada yo'l qo'yiladigan xatolarning obektiv va subektiv sabablari

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Sinxron va ketma-ket tarjimada tema va rema masalasi
2. Vaqt omiliga bog'liq Sinxron va ketma-ket tarjima strategiyalari
3. Sinxron va ketma-ket tarjimadagi statik omillarga asoslangan strategiyalar
4. Sinxron va ketma-ket tarjimada mental idrok etish modeli
5. Sinxron va ketma-ket tarjima faoliyatida tayanch daraja, ustkategoriya va ostkategoriya so'zlar bilan ishlash
6. Sinxron tarjimonning tarjima jarayonida uchrashi mumkin bo'lgan mushkul vaziyatlardan chiqish holatlari
7. Sinxron va ketma-ket tarjimada adekvatlik va muqobillikka erishishga ta'sir etuvchi lingvistik (lisoniy) omillar
8. Sinxron va ketma-ket tarjimada adekvatlik va muqobillikka erishishga ta'sir etuvchi ekstralingvistik (g'ayrilisoniy) omillar
9. Ekstralingvistik bashoratning mantiqiy (deduktiv) va tematik tiplari
10. Gapning semantik-ma'noviy strukturasi qabul qilinishi

Fan/modul kodi SAMTT125		O'quv yili 2020-2021	Semestr 1,2,3	ECTS - Kreditlar 4-4-2	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4-4-2	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Sinxron va ketma ket- tarjima amaliyoti	150		150	300
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – magistrant-talabalarga sinxron va ketma-ket tarjima amaliyotining vujudga kelishi, rivojlanishi, sinxron va ketma-ket tarjimoni amalga oshirish tizimi, strategiyalari hamda ularning afzallik va kamchiliklari, sinxron tarjimonlarni tayyorlash borasidagi amaliy masalalar bilan tanishtirish hamda sohaviy atamashunoslik, asosiy o'rganilayotgan sharq tilidan grammatik, stilistik malakasi tarjima qilish bilan bog'liq bo'lgan bilim, ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan magistrant-talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va tarjima jarayonlariga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi. Fanning vazifasi – magistrant-talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar mutaxassislikka oid tarixiy manbalarni o'qish va referatlash, asosiy chet tilida nashr qilingan asosiy darsliklar, o'quv qo'llanmalari, zamonaviy izohli lug'atlari va boshqa nashrlar bilan tanishish, ularni tahlil qilishga mo'ljallangan bo'lib, bir semestr davomida o'tiladi. Mazkur fan magistrant-talabalar uchun nazariy va amaliy baza vazifasini o'taydi. Fan bo'yicha magistrantlarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Magistrant asosiy o'rganilayotgan sharq tilining fonetik tizimi va morfologik tuzilishi, o'rganilayotgan sharq tili (turk va arab tillari)dan o'zbek tiliga va o'zbek tilidan o'rganilayotgan sharq tili (turk va arab tillari)ga tarjima qilish amaliyoti spesifikasi va stilistik-paradigmatik xususiyatlari, me'yoriy grammatik asoslari, dialektik xilma-xilligi haqida tasavvurga ega bo'lishi, asosiy o'rganilayotgan sharq tilining yozma va og'zaki shakllari, uning leksik-grammatik xususiyatlarini bilishi va ulardan foydalana olishi, gap tartibi, sodda va qo'shma gaplar, so'z birikmalari, frazeologik iboralar, sohaviy atamashunoslik xususiyatlarini bilish, ushbu xususiyatlarni amaliyotda qo'llash, o'zbek tili va sharq tilida notiqlik mahoratiga ega bo'lish, asosiy o'rganilayotgan sharq tilida chet ellik mutaxassislar bilan muayyan sohalarida va umumiy masalalarda to'laqonli jonli muloqot olib borish ko'nikmalariga ega bo'lishi kabi masalalarni tadqiq etishdan iborat. II. Asosiy qism II.I. Fan tarkibiga quyidagi amaliy mavzular kiradi: 1-mavzu. "Sinxron va ketma-ket tarjima amaliyoti" fanining				

mazmuni, predmeti va metodi

“Sinxron va ketma-ket tarjima amaliyoti” fanining maqsadi, vazifalari, predmeti. Sinxron va ketma-ket tarjima haqida umumiy tushuncha, sistemasi, afzalliklari va kamchiliklari.

2-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjima amaliyotining shakllanishi

Sinxron va ketma-ket tarjimaning rivojlanish tarixi. Sinxron va ketma-ket tarjimadan foydalanish ko‘laminig kengayishi va uning nazariy asoslari. Sinxron va ketma-ket tarjimaning ilk bora qo‘llanilish tarixi. Sinxron va ketma-ket tarjimadan foydalanish ko‘laminig kengayishi va uning nazariy asoslari, turlari va hususiyatlari, talablari. Sinxron va ketma-ket tarjimini baholash mezonlari.

3-mavzu. Sinxron tarjimonlik faoliyatining tuzilishi

Sinxron tarjimonlik faoliyatining tuzilishi tahlilining metodologik prinsiplari. Sinxron va ketma-ket tarjima dinamik aspektlarining tajribaviy tadqiqot metodikasi Sinxron tarjimonlarga qo‘yladigan talablar va ular yega bo‘lishi kerak bo‘lgan qobiliyatlari. Xalqaro konferensiyalarda Sinxron va ketma-ket tarjimini tashkil yetishning turlari, ularning nomlanishi va mohiyati. Bir pog‘onali va ikki pog‘onali tarjima sxemasining o‘zaro farqlanishi. Sinxron va ketma-ket tarjimaning qo‘llanilish sohalarlari. Sinxron va ketma-ket tarjima bozori.

4-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjimada strategiyalar xususiyatlari

Sinxron va ketma-ket tarjimada strategiya. Real Sinxron va ketma-ket tarjima vaziyatida turli strategiyalarning o‘zaro munosabati. Sinxron va ketma-ket tarjimada sinab ko‘rish va xatolar strategiyasining o‘ziga xos xususiyatlari. Sinxron va ketma-ket tarjimada kutish strategiyasi xususiyatlari. Kutish strategiyasida pauzaning roli. Katta va kichik pauzalar qancha soniyani tashkil qilishi. Stolling vaqtdan yutish strategiyasi xususiyatlari. uning afzallik va kamchiliklari. Sinxron va ketma-ket tarjimada chiziqli strategiyasi faoliyati, uning ustunliklari.

5-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjimada ehtimollikni bashorat qilish modelining umumiy konsepsiyasi

Sinxron va ketma-ket tarjimada ehtimollikni bashorat qilish modeli. “Ehtimoliy bashorat” atamasining I.M.Feygenberg tomonidan kiritishi va uning ta’rifi. Sinxron tarjima faoliyatida ehtimoliy bashorat qilishda “lingvistik” yoki “sintaktik” bashorat.

Sinxron va ketma-ket tarjima faoliyatida ehtimoliy bashorat qilishda “ekstralingvistik” bashorat.

6-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjimada belgili tarjima strategiyasining umumiy konsepsiyasi

Statik omillarga bog‘liq bo‘lgan Sinxron va ketma-ket tarjima

strategiyalari. Sinxron va ketma-ket tarjimada belgili tarjima strategiyasi, uni qo‘llashni taqozo etuvchi vaziyatlar. Belgili tarjimaning uslublari. Belgili tarjimaning qo‘llanilish holatlari Kalkalangan belgili Sinxron va ketma-ket tarjima. So‘zma-so‘z belgili Sinxron va ketma-ket tarjima. Tarkibis qismli tahlil asosidagi deskriptiv tarjima.

7-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjimada kompressiya strategiyasining umumiy konsepsiyasi

Kompressiya strategiyasining asosiy omillari, uning sabablari. Predmetli vaziyat omili. Tillarning turlicha tanlash qobiliyati omili. Xabarni yuborish tezligi borasida tadqiqotchi olimlarning nuqtai nazarlari. Kompressiya strategiyasini amalga oshirish usullari: bo‘g‘inli. Sintaktik, leksik, semantik usullar. Kompressiyaning og‘zaki tarjimada qo‘llash holatlari. Kompressiya strategiyasida “ekvivalentlik”.

8-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjimada interpretasion tarjima nazariyasi

Interpretasion tarjima nazariyasining parij maktabi tadqiqotlari. Xabar yuboruvchining kommunikativ intensivasi (maqsadi). Diskurs informasiyasini qayta ishlash interpretasiva modeli asoslanadigan ikki konsepsiya. ITN “fikir yurituvchi tarjimon nazariyasi.

Sinxron va ketma-ket tarjimada tarjimaning interpretasion modeli mohiyati. Sinxron va ketma-ket tarjimada ma’no birliklari. Tarjimonning ma’ruzachidan ortda qolishi,

9-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjimada dekompressiya strategiyasining umumiy konsepsiyasi

Dekompressiya strategiyasiga hos mental harakatlar. Tarjimonning tushunadigan leksikonida maxsus terminologiyalarni izlash. Dekompressiva strategiyasida komponentli tahlil qilish. Dekompressiyada kompensasiya masalasi Tarimaning intuitiv tabiati Dekompressiva strategiyasining yekvivalent bo‘lmagan leksikani yuborishida qo‘llanilishi. Dekompressiya strategiyasida umumiy bilimlar, ijtimoiy-madaniy aspektlarning ahamiyati. Sinxron va ketma-ket tarjimada sinxronist, qabul qiluvchi va yuboruvchining umumiy tajribasi.

10-mavzu. Sinxron va ketma-ket tarjimada xatolarni to‘g‘irlash masalalari

Sinxron va ketma-ket tarjimada ehtimoliy xato kichik strategiyasi va to‘g‘ri variant tanlovi kichik strategiyasi xususiyatlari. Sinxron va ketma-ket tarjimada xatolar sababining ob’ektiv va sub’ektiv xarakterlari, Xato va to‘g‘ri variantning foizdagi nisbati. Tarjimonning qanchalik tezlikda xatolikka yo‘l qo‘ygani anglashi va qanchalik tezlikda bu xatoni tez va tarjima uchun og‘riqsiz to‘g‘irlash olishi.

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi qo‘shimcha mavzular tavsiya etiladi:

1. Sinxron va ketma-ket tarjimada “sinxronlik” borasida